Izgubljeni narod

Kao malo dijete svake sam godine odlazio u moj mali i najljepši Turanj. Nije bilo struje, nije bilo asfalta, imali smo trgovinu koju je vodio Lešo, gostionu koju je vodio Tome. U Grad (Zadar) smo išli brodom jer nije bilo autobusa. Na žalost, pučka škola je obrazovala djecu samo prve četiri godine. Liječnika nije bilo, a Biograd je bio daleko. Zato smo imali svećenika i dvije crkve. Jednu u selu, a drugu na groblju u Tukljači (spomenik kulture). Stari su mi govorili kako je za dostojanstven život potrebno imati svećenika, liječnika i učitelja. Tako moj Turanj, prema njihovim navodima, nije bio mjesto u kojem se je mogla očekivati bolja budućnost. Ljudi su odlazili. Među njima i moji dragi roditelji.

Danas na mjestu škole imamo još jedan, neznam koji, kafić. Osnovne ili bilo kakve druge škole nemamo. Liječnika nemamo, ali Biograd više nije tako daleko. Imali smo jedno vrijeme samostan u kojem su živile časne sestre ali se nije pokazao rentabilnim. (Dio sestara se je vjenčao s domaćim dečkima.) Najveće postignuće u lijepoj našoj nam je vaterpolo klub „Croatia“ koja je ušla, istina bog samo jednu godinu, u Prvu vaterpolsku ligu.

Životna škola daruje mudrost. Svećenici su brinuli o moralnom ustrojstvu sela. Vjera je bila pogodan okvir koji je omogućavao svećeniku da s oltara kaže što jest a što nije dobro. Drugim riječima, o socijalnom aspektu života brinuo je svećenik. Liječnik se je brinuo o zdravlju ljudi. Bio je za prosječnog mještana skup, ali je pomagao ljudima. Empatični doktori bili su rado viđeni u svim prigodama. Sjetimo se dotura Luiđija u najboljoj našoj ikada snimljenoj seriji „Malo misto“ koja je pokazala svu složenost života u malom mjestu. Učitelj se je borio da djeca idu u školu umjesto da rade na polju. Često nije uspijevao u svom naumu. Bilo je lakše ako mu je u njegovoj nakani pomagao svećenik. Tako kombinacija elemenata (svećenik, liječnik i učitelj) precizirala je stanje svakog mjesta kao sustav Â i naznačila njegovu budućnost.

U Hrvatskoj su nestali svećenici, liječnici i učitelji.

Crkve, posebno na ovim prostorima, vode svoje politike koje nužno ne korespondiraju s interesima građana. One, nadalje, imaju svoje probleme s kojima se, kao što to možemo svjedočiti, neučinkovito bore. Svećenici, umjesto poniznih pastira, postaju kreatori politike. Nisam siguran da li se i koliko razlikuju od današnjih političara u Lijepoj našoj. Kao što umni ljudi izbjegavaju javne funkcije kako se ne bi kompromitirali u ovoj kaljuži, tako i svećenici, koji

zaslužuju ime u punom smislu riječi, biraju tišinu. Narod kaže da pametni popuštaju, što znači da …….. vladaju.

Liječnici bježe iz zemlje, sustav puca po šavovima, a narod je ogorčen i odgovara na stanje u zdravstvu na najprimitivniji način. Osobno sam prije gotovo trideset godina bio ozbiljno bolestan. Bio je početak rata što nije priječilo liječnike da učine sve što je u njihovoj moći da ostanem živ. U tome su uspjeli i ja im i ovom prilikom zahvaljujem Njima, imenom i prezimenom, sam posvetio moju zadnju knjigu „Dobitnici i gubitnici“. Izvršnoj je vlasti temeljni zadatak da osigura što je moguće više kvalitetnih javnih dobara. Ako ocjenjujemo zdravstvo moramo reći da su sve vlade do sada to loše radile. Postojeća eksplozija razumljivog nezadovoljstva Â građana glede zdravstvene zaštite nije ništa drugo do li erupcija kumuliranih problema. Ono što zabrinjava jest činjenica da u Metkoviću mora umrijeti dijete kako bi se pokrenula dnevna bolnica. Sve češći ispadi građana govore nam kako je stanje u hrvatskom zdravstvu – tragično. Za stanje u zdravstvu odgovorne su sve razine vlasti. Ipak, najznačajnija je odgovornost lokalnih vlasti jer upravo gradonačelnici i predsjednici općina žive sa svojim građanima i znaju pravo stanje stvari. Zato je ekces u Zaprešiću tako tragičan jer gradonačelnik umjesto da pomogne Hitnoj pomoći u Zaprešiću, troši novac kako bi isplatio honorare svojim savjetnicima. Imamo li u vidu da je Zaprešić zagrebačka spavaonica, znamo da su lokalni porezni i ini prihodi daleko veći nego što to opravdava razina razvijenosti Zaprešića. Ovom valja dodati da je gospodin Turk visoko pozicioniran član predsjedništva HDZ-a što ga čini nedodirljivim, što, sa svoje strane, tolerira premijer Plenković.

U ministarstvu znanosti, itd., pronađena je lažna diploma. Kakve li drskosti! Zatim ih je još pronađeno u okviru školskog sustava. Nije to prvi put, ali je ovom prilikom narodu „prekipilo“. Â To je tek vrh sante leda. Cjelokupni znanstveni i obrazovni sustav je kancerogen. Ono što je uvijek bilo globalizirano, znanje, u Lijepoj našoj postaje, izgleda, i ostaje naša balkanska rabota. Postoje nastavnici koji zadovoljavaju formalne uvjete ali oni to nisu de facto. Postoje magisteriji i doktorati koji su, malo je reći, sumnjive vrijednosti. Postoje nastavni programi koji su upitne kvalitete. Činjenica da nam je znanost više ukras nego potreba pokazuje svu tragičnu zbilju u kojoj žive hrvatski građani. Odlazak u inozemstvo je postalo stvar socijalne i mentalne higijene. Ministrica Divjak mogla bi, u što sumnjam, mnogo učiniti već samom činjenicom da pokrene inventuru stanja u obrazovnom i znanstvenom sustavu. Daj bože da me demantira.

Posebno valja razmotriti odnos privatnog sektora u zdravstvenom i obrazovnom sustavu. Svjedočimo da privatni sektor raste a javni se raspada. Ako želimo tržište tada to jasno institucionalno odredimo. Ukoliko smatramo da nije moguće sve ljudske aktivnosti, posebno javne, podrediti tržištu tada također to moramo institucionalno riješiti. Ne vjerujem da će resorni ministri otvoriti ova pitanja ali neka bar bude zapisano.

Hrvatska ima grdnih problema. Oni su rješivi. Za to su nam potrebni političari koji znaju da je njihov rad javno dobro koji oni čine da bi pomogli građanima. Ukoliko imaju neke druge ciljeve tada nisu političari. Vi dragi čitatelji sami odredite što su?